บทความวิจัย

การคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร
THE IMPACT OF CORRUPTION ON DEMOCRATIC DEVELOPMENT IN BANGKOK

สัณหกิจ ทิพย์พญาชัย*, ชาญยุทธ หาญชนะ
Santhakij Tippayachai*, Chanyut Hanchana
คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
Faculty of Political Science, Pitchayabundit College
*Corresponding Author E-mail: santhakit2017s@gmail.com
Received June 23, 2026; Revised September 2, 2026; Accepted September 12, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางป้องกันการคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า การคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r = 0.489) และการคอร์รัปชันสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้ร้อยละ 81.60 สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการคอร์รัปชันมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ ปัญหาการคอร์รัปชันยังส่งผลให้ทรัพยากรของรัฐรั่วไหล ลดประสิทธิภาพการบริหารและพัฒนาเมือง และกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนและนักลงทุน ดังนั้น กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมมาตรการด้านธรรมาภิบาล โดยเน้นความโปร่งใส การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการกำกับติดตามอย่างเข้มงวด เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทุจริตและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและมาตรการด้านธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตของกรุงเทพมหานครได้

คำสำคัญ: การคอร์รัปชัน, การพัฒนา, ระบอบประชาธิปไตย, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aimed to examine the relationship between corruption and the development of democracy in Bangkok, investigate the problems associated with corruption, and propose guidelines for corruption prevention in Bangkok. A mixed-methods research design was employed. The quantitative sample consisted of 400 residents aged 18 years and above in Bangkok, with the sample size determined using Yamane's formula. In addition, 17

key informants were purposively selected for the qualitative component. The research instruments included a questionnaire and a structured interview form. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that corruption was moderately associated with the development of democracy in Bangkok, with a statistically significant correlation at the 0.01 level (r = 0.489). Furthermore, corruption factors collectively predicted 81.60% of the variance in the development of democracy. These findings indicate that corruption is closely linked to the democratic development process, particularly in terms of transparency, accountability, and public participation. In addition, corruption results in the leakage of public resources, reduces the efficiency of urban administration and development, and undermines public and investor confidence. Therefore, Bangkok should promote good governance measures, with an emphasis on transparency, the use of technology to enhance monitoring and auditing efficiency, opportunities for public participation, and rigorous supervision and follow-up. These measures can contribute to the concrete prevention of corruption and the sustainable development of democracy. The findings of this study can serve as supporting information for formulating good governance policies and anti-corruption measures in Bangkok.

Keywords: Corruption, Development, Democracy, Bangkok

บทนำ

คอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะการใช้อำนาจโดยมิชอบ การเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง และการขาดความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การใช้ทรัพยากรของรัฐขาดประสิทธิภาพ ลดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม (Transparency International, 2025)

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การพัฒนาประชาธิปไตยจำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม ปัญหาคอร์รัปชันยังคงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการเมืองและการบริหารภาครัฐ เนื่องจากการทุจริตสามารถนำไปสู่การใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง และส่งผลต่อความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานและระบบการเมือง แม้ประเทศไทยจะมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ปัญหายังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2565)

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารของประเทศ และมีภารกิจในการจัดบริการสาธารณะและพัฒนาเมืองในหลายด้าน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กรุงเทพมหานครได้รับงบประมาณมากกว่า 89,000 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนถึงขนาดของทรัพยากรสาธารณะที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหน่วยงานท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร, 2568) ด้วยขนาดของงบประมาณและโครงการพัฒนา

ที่มีจำนวนมาก กรุงเทพมหานครจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการตรวจสอบการใช้อำนาจและงบประมาณ โดยเฉพาะด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการดำเนินโครงการภาครัฐ ทั้งนี้ ประเด็นเกี่ยวกับความโปร่งใสและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของกรุงเทพมหานครยังได้รับความสนใจและการวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง (THE STANDARD TEAM, 2568)

ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานครไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะกับประสิทธิภาพในการบริหารงานภาครัฐเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง และกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่มุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระดับของคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในบริบทของกรุงเทพมหานครยังเป็นประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะการพิจารณาว่าปัญหาคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในด้านใดบ้าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาระดับและลักษณะของปัญหาคอร์รัปชัน ระดับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของคอร์รัปชันต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาจะช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาคอร์รัปชันกับการพัฒนาประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางป้องกันและลดปัญหาคอร์รัปชัน ส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และธรรมาภิบาลในการบริหารกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาปัญหาการคอร์รัปชันและเสนอแนวทางป้องกันการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากประเด็นการคอร์รัปชันและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องทั้งในด้านระดับความคิดเห็น ความสัมพันธ์ของตัวแปร และบริบทของปัญหา โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เพื่อศึกษาระดับการคอร์รัปชัน ระดับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และผลกระทบของการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1–4 ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางป้องกันการคอร์รัปชัน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 โดยข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาใช้ประกอบการอธิบายและขยายความผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์และผลกระทบของการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การตรวจสอบการใช้อำนาจ และการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสะท้อนทั้งข้อมูลเชิงสถิติและบริบทของปัญหาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 4,653,399 คน (กรมการปกครอง, 2569)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual Population) จำนวน 4,653,399 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามให้เป็นประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่สามารถเข้าถึงและสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในพื้นที่ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร จนครบจำนวน 400 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมประชาชนในพื้นที่ที่มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครในหลายบริบท

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องคือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การบริหาร ภาคประชาชน นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อให้ข้อมูลครอบคลุมหลายมิติ โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานคร การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร และข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันการคอร์รัปชัน โดยข้อคำถามในส่วนของการคอร์รัปชันและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเป็นระบบ

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถาม อันจะช่วยให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสะท้อนข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สำหรับการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยประเภทแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิด นิยาม และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา จากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 0.50

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิจัยเท่ากับ 0.985 สำหรับการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเภทแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์ ก่อนนำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการป้องกันการคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานคร จากนั้นนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนี IOC ซึ่งกำหนดเกณฑ์การยอมรับไว้ที่ 0.50 ขึ้นไป แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน ประโยชน์ และสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยให้ทราบก่อนเก็บข้อมูล และขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนตอบแบบสอบถามหรือให้สัมภาษณ์ โดยผู้เข้าร่วมสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวจากการวิจัยได้โดยไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลที่ได้รับเป็นความลับ ไม่นำเสนอข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนด โดยการบันทึกเสียงจะดำเนินการเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาถอดความ จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ซึ่งมุ่งศึกษาระดับการคอร์รัปชันและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปและระดับของตัวแปรที่ศึกษา วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อวัดทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ซึ่งมุ่งศึกษาผลกระทบของการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยด้านการคอร์รัปชันตัวใดสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย และเพื่อประเมินอำนาจในการพยากรณ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ซึ่งมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางป้องกันการคอร์รัปชัน ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ สังเคราะห์ และสรุปประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางป้องกันการคอร์รัปชัน ทั้งนี้ การเลือกใช้สถิติและวิธีการวิเคราะห์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและวัตถุประสงค์แต่ละข้อ เพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

การคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการใช้อำนาจหน้าที่	3.12	1.16	ปานกลาง
2. ด้านผลประโยชน์ส่วนตน	3.13	1.22	ปานกลาง
3. ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน	3.22	1.26	ปานกลาง
4. ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ	3.16	1.27	ปานกลาง
5. ด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชน	3.08	1.12	ปานกลาง
รวม	**3.14**	**1.16**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 พบว่า การคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.14) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.22) รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.16) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชน ($\bar{X}$ = 3.08)

ตารางที่ 2 การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	4.00	0.44	มาก
2. ด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค	4.07	0.42	มาก
3. ด้านความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ	3.68	0.67	มาก
4. ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของภาครัฐ	3.50	0.52	ปานกลาง
5. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมประชาธิปไตย	4.15	0.38	มาก
รวม	**3.88**	**0.34**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 4.15) รองลงมา คือ ด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ($\bar{X}$ = 4.07) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของภาครัฐ ($\bar{X}$ = 3.50)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การคอร์รัปชัน (X) กับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.489) ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ทางบวกที่พบไม่ได้หมายความว่าการคอร์รัปชันส่งเสริมหรือก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยโดยตรง เนื่องจากโดยหลักการแล้วการคอร์รัปชันย่อมมีแนวโน้มบั่นทอนความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นของประชาชน และกลไกการตรวจสอบในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้อาจสะท้อนลักษณะการรับรู้และการวัดตัวแปรของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งตัวแปรด้านการคอร์รัปชันและการพัฒนาประชาธิปไตยอาจมีบางมิติที่ประชาชนรับรู้และประเมินไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะประเด็นด้านความโปร่งใส การตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีการรับรู้และให้ความสำคัญต่อปัญหาคอร์รัปชันมากขึ้น อาจนำไปสู่การตระหนักถึงความสำคัญของการ

ตรวจสอบ การมีส่วนร่วม และการพัฒนากลไกประชาธิปไตยมากขึ้นตามไปด้วย จึงอาจปรากฏเป็นความสัมพันธ์ทางบวกในข้อมูลที่ศึกษา ดังนั้น ผลดังกล่าวควรตีความในฐานะ “ความสัมพันธ์” ของตัวแปรภายใต้บริบทของการวิจัย มิใช่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลหรือข้อสรุปว่าการคอร์รัปชันเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	-1.393	0.147	-	-9.483	0.000**
ด้านผลประโยชน์ส่วนตน (X_2)	1.035	0.039	0.717	26.639	0.000**
ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน (X_3)	0.195	0.031	0.210	6.248	0.000**
ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ (X_1)	0.139	0.029	0.153	4.849	0.000**
ด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชน (X_5)	-0.110	0.037	-0.090	-2.943	0.000**
ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X_4)	0.070	0.033	0.069	2.140	0.000**

$R = 0.904$, $R^2 = 0.818$, Adjusted $R^2 = 0.816$, S.E.= 0.28982, F = 4.579

**ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มีตัวแปรด้านการคอร์รัปชันจำนวน 5 ตัวที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านผลประโยชน์ส่วนตน (X2) ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน (X3) ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ (X1) ด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชน (X5) และด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X4) โดยมีค่าอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 81.60 ทั้งนี้ ด้านผลประโยชน์ส่วนตน (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงที่สุด (β = 0.717) แสดงว่าเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นในสมการแล้ว ตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลในการพยากรณ์การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน (β = 0.210) ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ (β = 0.153) และด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (β = 0.069) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยตามสมการพยากรณ์ ขณะที่ด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชน (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเป็นลบ (B = -0.110, β = -0.090) หมายความว่า เมื่อควบคุมตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในสมการให้คงที่แล้ว หากคะแนนด้านผลกระทบต่อสังคมและประชาชนเพิ่มขึ้น การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยมีแนวโน้มลดลงตามขนาดของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เครื่องหมายลบของสัมประสิทธิ์ไม่ควรตีความว่า X5 ไม่มีความสำคัญหรือไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม เนื่องจากตัวแปรดังกล่าวยังผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเข้าสู่สมการของการวิเคราะห์แบบ Stepwise และสามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรอื่นในสมการ ทั้งนี้ ผลที่มีทิศทางเป็นลบอาจสะท้อนความสัมพันธ์เฉพาะของตัวแปร X5 ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นแล้ว จึงควรตีความภายใต้บริบทของสมการพยากรณ์และไม่ควรสรุปว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลโดยตรง ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการคอร์รัปชันทั้ง 5 ด้านมีบทบาทร่วมกันในการอธิบายการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร โดยด้านผลประโยชน์ส่วนตนเป็นตัวแปรที่มี

น้ำหนักในการพยากรณ์สูงที่สุดตามผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$\hat{Y}$ = -1.393+ 1.035(X_2) + 0.195(X_3) + 0.139(X_1) + -0.110(X_5) + 0.070(X_4)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$\hat{Z}$= 0.717(X_2) + 0.210(X_3) + 0.153(X_1) + -0.090(X_5) + 0.069(X_4)

5. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการคอร์รัปชันและเสนอแนวทางป้องกันการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน พบว่า ปัญหาการคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานครที่สำคัญ ได้แก่ การขาดความโปร่งใสในการดำเนินงาน การจัดซื้อจัดจ้างที่อาจเอื้อประโยชน์แก่บางกลุ่ม การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ การตรวจสอบที่ยังไม่ทั่วถึง และการเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า การคอร์รัปชันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.14) และด้านความโปร่งใสในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 3.22) นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าปัญหาการขาดความโปร่งใสและการตรวจสอบที่ไม่ทั่วถึงส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน ความรู้สึกเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบว่า ด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน (X3) มีความสัมพันธ์กับด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมประชาธิปไตย (Y5) ในระดับค่อนข้างสูง (r = 0.593) และมีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.542) สะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับกรุงเทพมหานคร

5.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางป้องกันการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า แนวทางป้องกันการคอร์รัปชันควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ การพัฒนาระบบตรวจสอบภายในและภายนอก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดให้มีช่องทางร้องเรียนที่ปลอดภัย ตลอดจนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของภาครัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.50) และด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X4) มีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.472) จึงสะท้อนว่า การพัฒนากลไกตรวจสอบและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสามารถเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใสและลดโอกาสการเกิดคอร์รัปชัน นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพยังช่วยอธิบายผลเชิงปริมาณให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งด้านการเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการใช้เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการป้องกันการคอร์รัปชันและการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. การคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากลักษณะของกรุงเทพมหานครที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารราชการของประเทศ ทำให้มีการดำเนินโครงการและการใช้งบประมาณจำนวนมากในหลายภาคส่วน แม้ว่าจะมีระบบกฎหมาย ระเบียบ และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตอย่างเข้มงวด แต่ก็ยังพบช่องว่างที่อาจเอื้อต่อการเกิดการคอร์รัปชันได้ในบางกรณี สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือความซับซ้อนของระบบราชการและขั้นตอนการดำเนินงานที่มีหลายระดับ ทำให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการบางส่วนอาจต้องเผชิญกับความล่าช้าในการรับบริการ ส่งผลให้เกิดการใช้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือการให้สินบนเพื่ออำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของทิวากร แสร์สุวรรณ และธนัสถา โรจนตระกูล (2565) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน: กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับการรับรู้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขนาดเล็กสูงกว่าระดับการรับรู้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันขนาดใหญ่ ขณะที่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการต่อต้าน รองลงมาคือด้านการรณรงค์ให้ความรู้ และด้านการชี้เบาะแส ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Klitgaard (1988) กล่าวคือ หากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างผูกขาด สามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างกว้างขวาง และขาดการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ โอกาสในการเกิดการคอร์รัปชันก็จะเพิ่มสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากมีระบบตรวจสอบที่เข้มแข็งและสามารถสร้างความรับผิดชอบต่อสาธารณะได้ การคอร์รัปชันก็จะลดลง เมื่อพิจารณาบริบทของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดดังกล่าว จะพบว่าในหลายภารกิจของหน่วยงานภาครัฐยังคงมีลักษณะของการใช้อำนาจในการอนุมัติ อนุญาต หรือพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เช่น การอนุมัติก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การบริหารงบประมาณ และการให้สัมปทานในกิจกรรมบางประเภท กระบวนการเหล่านี้อาจเปิดโอกาสให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือการเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องได้ หากไม่มีระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

2. การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และการสื่อสาร ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีความตื่นตัวทางการเมืองและมีความเข้าใจในหลักประชาธิปไตยมากขึ้น อีกทั้งยังมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างและการเคารพสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมยังมีบทบาทในการส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับระดับการศึกษาของประชาชนที่ค่อนข้างสูง ทำให้มีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูลและความเข้าใจทางการเมืองดีขึ้น อีกทั้งการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้สะดวกยิ่งขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Dahl (1989) เรื่องพหุนิยมประชาธิปไตย (Polyarchy) ที่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี รวมถึงแนวคิดของ Tocqueville (2000) ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคประชาสังคมและการรวมตัวของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาธิปไตย โดยกรุงเทพมหานครมีลักษณะของการมีส่วนร่วมและกิจกรรมสาธารณะที่ช่วยพัฒนาความเป็นพลเมืองตื่นตัว อันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.489) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความสัมพันธ์สูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ความโปร่งใสในการดำเนินงาน (X3) กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมประชาธิปไตย (Y5) (r = 0.593) ความโปร่งใสในการดำเนินงาน (X3) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.542) และการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X4) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.472) ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า ความโปร่งใส การตรวจสอบ และความรับผิดชอบของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมือง เมื่อประชาชนรับรู้ว่าการบริหารงานมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จะส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นสังคมประชาธิปไตยโดยรวม ความสัมพันธ์เชิงบวกที่พบอาจสะท้อนถึงระดับ “การรับรู้และการตื่นตัวทางการเมือง” มากกว่าการยอมรับการคอร์รัปชันโดยตรง กล่าวคือ ในพื้นที่ที่ประชาธิปไตยพัฒนาและประชาชนมีส่วนร่วมสูง มักมีการตรวจสอบและเปิดเผยข้อมูลได้มากขึ้น ทำให้การรับรู้ปัญหาคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Dahl (1989) ที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงแนวคิดของ Tocqueville (2000) ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคประชาสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Norris (2012) และ Rose-Ackerman & Palifka (2016) ที่อธิบายว่า ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพประชาธิปไตยและการตรวจสอบภาครัฐ

4. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพบว่า การคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีตัวแปรพยากรณ์ที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ผลประโยชน์ส่วนตน ความโปร่งใสในการดำเนินงาน การใช้อำนาจหน้าที่ ผลกระทบต่อสังคมและประชาชน และการตรวจสอบและความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้ถึงร้อยละ 81.60 ผลการศึกษาสะท้อนว่า การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและการใช้อำนาจโดยมิชอบส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐขาดความเป็นธรรม ลดความเชื่อมั่นของประชาชน และกระทบต่อคุณภาพของการให้บริการสาธารณะ ขณะที่ความโปร่งใสและระบบตรวจสอบที่เข้มแข็งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ ผลกระทบจากการคอร์รัปชันยังครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไม่เป็นธรรมและขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น หากสามารถลดการคอร์รัปชันในทุกมิติและยกระดับความโปร่งใส ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนพงศ์ จันทร์เพ็ชรพูล (2568) ที่พบว่า ปัญหาการทุจริตมีความเชื่อมโยงกับการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงแนวคิดของ Zheng et al. (2024) ที่เสนอแนวทาง Public Virtue Approach ซึ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กับการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ในภาครัฐ

5. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการคอร์รัปชันและเสนอแนวทางป้องกันการคอร์รัปชันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหา ปัญหาคอร์รัปชันในกรุงเทพมหานครยังคงเป็นปัญหาสำคัญ โดยมักเกิดในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การล็อกสเปก การฮั้วประมูล และการเรียกรับสินบนในงานอนุญาตต่าง ๆ รวมถึงโครงการโครงสร้างพื้นฐาน สาเหตุสำคัญมาจากระบบราชการที่ซับซ้อน การใช้ดุลพินิจสูง การรวมศูนย์

อำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และกลไกตรวจสอบที่ยังไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดช่องทางการทุจริตได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญธิกา คีรีวรรณ และคณะ (2569) ที่พบว่า วิกฤตศรัทธาต่อการเมืองเกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้างและการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงงานของสุคิด ลั่นซ้าย และคณะ (2567) ที่ชี้ว่า คอร์รัปชันทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การครอบงำการตรวจสอบ และความเสื่อมถอยทางจริยธรรมทางการเมือง

5.2 แนวทางป้องกัน แนวทางป้องกันควรเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณและจัดซื้อจัดจ้าง โดยเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบได้ และนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Big Data, AI และ Blockchain มาใช้เพื่อลดดุลยพินิจและเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ ควบคู่กับการส่งเสริมจริยธรรมเจ้าหน้าที่ การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน การหมุนเวียนตำแหน่งในพื้นที่เสี่ยง และการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒิพงษ์ แนมขุนทด และคณะ (2569) ที่เสนอให้สถาบันการศึกษาบรรจุเนื้อหาด้านการป้องกันคอร์รัปชัน และความร่วมมือระหว่างคณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และสอดคล้องกับงานของธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2567) ที่ศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวทางการป้องกันคอร์รัปชันจากประเทศที่มีความโปร่งใสสูง เช่น ฟินแลนด์ สิงคโปร์ และแนวทางขององค์กรระหว่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร พบว่า โมเดลการมีส่วนร่วม–ความโปร่งใส–การตรวจสอบเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย (PTAD Model) เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีฐานคิดจากแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมาภิบาล อธิบายกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยผ่าน 6 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใสในการดำเนินงาน การตรวจสอบและความรับผิดชอบ การควบคุมผลประโยชน์ส่วนตนและการใช้อำนาจ การลดผลกระทบต่อสังคมและประชาชน และการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ซึ่งจะผลักดันให้ภาครัฐดำเนินงานอย่างโปร่งใสและรับผิดชอบมากขึ้น นำไปสู่การควบคุมการใช้อำนาจและผลประโยชน์ส่วนตน ลดผลกระทบจากการคอร์รัปชัน และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมทางการเมือง การตรวจสอบภาครัฐ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลและการเปิดเผยข้อมูลเป็นกลไกสนับสนุนตลอดกระบวนการ และผลการพัฒนาประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นจะย้อนกลับไปเสริมสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดวงจรการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88) แต่ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของภาครัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.50) และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X4) มีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.472) นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ยังพบประเด็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบการใช้งบประมาณ การมีส่วนร่วมของประชาชน และระบบรับเรื่องร้องเรียน ดังนั้นข้อเสนอแนะจึงมุ่งเน้นการยกระดับระบบตรวจสอบ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรุงเทพมหานคร โดยสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) ให้ครอบคลุมข้อมูลด้านงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนา และผลการดำเนินงาน โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างน้อยรายไตรมาส และกำหนดตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนข้อมูลโครงการที่ได้รับการเปิดเผยครบถ้วนและตรงเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ โดยมอบหมายให้สำนักงานเขตและหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหรือช่องทางการมีส่วนร่วมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และกำหนดตัวชี้วัดจากจำนวนประชาชนที่เข้าร่วม จำนวนข้อเสนอที่ได้รับ และสัดส่วนข้อเสนอของประชาชนที่ได้รับการนำไปพิจารณาหรือดำเนินการ

3. กรุงเทพมหานครควรกำหนดมาตรฐานด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของหน่วยงาน โดยให้ทุกหน่วยงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและรายงานผลการแก้ไขข้อร้องเรียนเป็นรายไตรมาส พร้อมเปิดเผยต่อสาธารณะ ทั้งนี้ควรกำหนดเป้าหมายให้ข้อร้องเรียนได้รับการตอบรับภายในระยะเวลาที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นของประชาชน

4. กรุงเทพมหานครควรพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการป้องกันและตรวจสอบการคอร์รัปชัน โดยบูรณาการข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณ โครงการ และเรื่องร้องเรียนให้อยู่ในระบบที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ พร้อมกำหนดตัวชี้วัดด้านจำนวนข้อมูลที่เชื่อมโยงกัน ระยะเวลาในการตอบสนองต่อข้อร้องเรียน และจำนวนกรณีผิดปกติที่ได้รับการตรวจสอบ

5. กรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการประเมินผลนโยบายด้านความโปร่งใสและการป้องกันการคอร์รัปชันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอเพื่อปรับปรุงมาตรการต่อผู้บริหารกรุงเทพมหานครและเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าและประเมินประสิทธิผลของนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบของภาครัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 3.50) หน่วยงานของกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตจึงควรเพิ่มช่องทางให้ประชาชนตรวจสอบข้อมูลการดำเนินงาน งบประมาณ และโครงการต่าง ๆ ได้โดยง่าย โดยควรเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่ประชาชนสามารถนำไปใช้ตรวจสอบได้

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าด้านการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (X4) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Y1) (r = 0.472) กรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหรือกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง พร้อมสรุปความคิดเห็นและรายงานผลการดำเนินงานกลับไปยังประชาชน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่สามารถตรวจสอบได้

3. จากผลการสัมภาษณ์ที่พบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลและการติดตามข้อร้องเรียน กรุงเทพมหานครควรพัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนออนไลน์ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบสถานะของเรื่องได้ โดยกำหนดระยะเวลาการตอบรับและการแจ้งผลอย่างชัดเจน เช่น ตอบรับเรื่องภายใน 3 วันทำการ และแจ้งความคืบหน้าตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบของหน่วยงาน

4. กรุงเทพมหานครควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในภารกิจที่มีความเสี่ยงต่อการคอร์รัปชัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต และการตรวจรับงาน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเน้นเรื่องจริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และประเมินผลหลังการอบรมเพื่อวัดความรู้และความเข้าใจของบุคลากร

5. กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามโครงการและการใช้งบประมาณ โดยจัดทำช่องทางแจ้งเบาะแสและข้อร้องเรียนที่มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลของผู้แจ้ง และรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะเป็นระยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการตรวจสอบจากภาคส่วนภายนอก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านความโปร่งใส การตรวจสอบ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและตรวจสอบเส้นทางอิทธิพลระหว่างการคอร์รัปชันกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้ละเอียดมากขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะพื้นที่ เช่น เขตศูนย์กลางธุรกิจ เขตที่อยู่อาศัย และเขตชานเมือง เพื่อเปรียบเทียบระดับการรับรู้ปัญหาการคอร์รัปชัน ความโปร่งใส การตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และค้นหาปัจจัยเฉพาะพื้นที่ที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

3. ควรใช้การวิจัยเชิงติดตาม (Longitudinal Study) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น ก่อนและหลังการดำเนินมาตรการป้องกันการคอร์รัปชัน หรือเก็บข้อมูลต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2–3 ปี

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระดับการคอร์รัปชัน ความโปร่งใส การตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนประเมินประสิทธิผลของมาตรการป้องกันการคอร์รัปชันในระยะยาว

4. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมประชาชน เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และผู้ประกอบการในพื้นที่ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายและสามารถเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเหมาะสม

5. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้อำนาจหน้าที่ การตรวจรับงาน และระบบรับเรื่องร้องเรียน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสารหรือข้อมูลโครงการ เพื่อให้เข้าใจกลไกและเงื่อนไขของการคอร์รัปชันในระดับพื้นที่และนำไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันที่เหมาะสมกับบริบทของกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2569). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2568. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2569 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_68.pdf.

กรุงเทพมหานคร. (2568). ข้อมูลทั่วไปกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

ทิวากร แสร์สุวรรณ และธนัสถา โรจนตระกูล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน: กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(9), 349–364.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2567). ธนาธิปไตยสมบูรณ์แบบกับการคอร์รัปชันทางการเมือง. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 4(4), 193–224.

บุญธิกา คีรีวรรณ และคณะ. (2569). ปัจจัยที่มีผลต่อวิกฤตศรัทธาของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองไทย. วารสารปราชญ์ประชาคม, 4(2), 346–359.

พัฒนพงศ์ จันทร์เพ็ชรพูล. (2568). การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต. วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 7(4), 187–202.

พุฒิพงษ์ แนมขุนทด และคณะ. (2568). ทัศนคติและการรับรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย. วารสารพุทธพัฒนศาสตร์ศึกษา, 3(3), 23–42.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). ป.ป.ช. แถลงผลงานการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันการทุจริต ในปีงบประมาณ 2565. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2569 จาก https://www.nacc.go.th/files/article/attachments/269472768f4cb0b3eeb6d95ffc4e62060e13087.pdf.

สุคิด ลั่นซ้าย และคณะ. (2567). กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับปัญหาการคอร์รัปชันทางการเมืองในประเทศไทย. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 8(1), 167–200.

THE STANDARD TEAM. (2568). กทม. แจงปมใช้งบกล้องวงจรปิด 3 ปี 2.3 พันล้าน เป็นค่าบำรุงรักษากว่า 80% ยันใช้งบโปร่งใสตามระเบียบทุกขั้นตอน. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2569 จาก https://thestandard.co/bma-explains-cctv-budget/.

Dahl, R. A. (1989). Democracy and its critics. New Haven, CT: Yale University Press.

Klitgaard, R. (1988). Controlling corruption. Berkeley, CA: University of California Press.

Norris, P. (2012). Making democratic governance work: How regimes shape prosperity, welfare, and peace. Cambridge: Cambridge University Press.

Rose-Ackerman, S. & Palifka, B. J. (2016). Corruption and government: Causes, consequences, and reform (2nd ed.). New York, NY: Cambridge University Press.

Tocqueville, A. de. (2000). Democracy in America (H. C. Mansfield & D. Winthrop, Trans. & Eds.). Chicago, IL: University of Chicago Press.

Transparency International. (2025). Corruption perceptions index 2024. Retrieved April 2, 2026, from https://www.transparency.org/en/cpi/2024.

Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Zheng, G. et al. (2024). Bringing public virtue back: How does ethical leadership impact street-level bureaucrats' enforcement style?. Public Personnel Management, 53(3), 406–430.